

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258 - 10263

De S. martyre Aquilina virgine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

admodum leges præcipiunt. Itaque sancti martyres Deum collaudantes, ad consuetum locum producti, post verbera securi percussi sunt, & in Saluatoris confessione martyrium consummarunt. Post hæc quidam fideles clam illorum corpora sustulerunt, & in loco idoneo illa condiderunt, cooperante gratia Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTÆ AQVILINÆ
VIRGINIS, AVTHORE SIMEONE

Metaphrasæ.

OSTEA QVAM Saluator noster Iesus Christus è cæ. ^{Iunij 13.}
lo descendit, & homo factus est, & pro peccantium ho. ^{Cap. 1.}
minum salute in terris apparuit, eiusque miraculis abunde mundus ipse illustratus fuit, atque his, quæ vltro passus est, diaboli, qui hominem circumuenerat, imperium exinanitum fuit, diuinaque gratia per gloriosam ipsius resurrectionem in mundum redundans, humanum genus ad fidem conuertit, denique posteaquam è terra in caelum ipse ascendit, & ad patris dexteram sedit, Apostoli, acceptis ab eo mandatis, fidem ipsius per totum orbem terrarum prædicarunt. Cumque multi per Apostolicam prædicationem instituerentur, & Dei ope ad

iuuante, omnes illi à sancto Spiritu illuminarentur, fides ipsa per totum orbem terrarum vigeat. Apostoli verò, cum suum munus compleuissent, ad cælestem Dominum ascenderunt. Sed illorum tamen prædicatione faciebat, vt per vniuersam terram multi Deum timerent.

Itaque in vrbe quadam Palæstinæ regionis, quæ Biblos dicebatur, erant Christiani ^{Cap. 2.}
homines, qui ab Apostolis ipsis pietatis doctrina instructi fuerant, è quibus vnus, Eutolmius nomine, in vrbe illa vxorem duxit: qui cum vnâ sanctè viuerent, Deus ipse fructum & progeniem illis dedit, quæ nefaria tyranni decreta exinaniuit. Cum enim ^{S. Aquilinae patria & parentes.}
foemina illa ex Eutolmio viro suo concepisset, puellam peperit, quam & Aquilinam parentes nominarunt. Hæc cum paulò grandior facta esset, & ætatem adhuc tenellam ageret, iniquorum Imperatorum de idolorum cultu seruando constitutiones euerit. Cum enim puella ipsa quadrimestrem ætatem ageret, eius mater ad Euthalium Episcopum illam tulit, quam in nomine Domini nostri Iesu Christi Episcopus ille signauit, & catechumenam fecit. Post duos verò menses cum eandem ad Euthalium ipsum mater portasset, puella Christi baptismo illuminata est. Quæ cum annum ageret, eius pater Eutolmius ex humana vita ad Christum migrauit: Mater verò puellam educabat. Itaque cum septem annos hæc ageret, à matre sua omnem institutionem mulieribus congruentem edocebatur, quæ quo ætate magis crescebat, eo magis Spiritu sancto implebatur, & Christi gratia decorabatur.

Cum verò decimum annum ageret, nunquam desinebat Deum ipsum inuocare. ^{Cap. 3.}
Quo tempore, Diocletiani Imperatoris anno septimo instante, Volusianus ^{Volusianus crudelis Palæstinæ præfectus.}
quidam homo tam nefarius, vt diaboli progenies dici posset, prouinciæ Palæstinæ administrationem accepit: qui cum Deum ipsum non cognosceret, cœpit diuinæ pietatis cultores insectari. Cum igitur Christi victoria multi coronarentur, & Domini Iesu athleta certamina maxima rectè sustinerent, diabolus ipse videns consilia sua à vicioribus Christi militibus destitui, omnem insaniam ac furorem effundebat. Quæ cum ita fierent, beata & honesta virgo Aquilina multam Dei notitiam habens, æqualesque suas conueniens, & quotidie cum illis colloquens: Quænam, inquit, vtilitas vobis est ab idolis istis, quæ vos colitis? An ignoratis, quòd qui fidem in istis collocarunt, vanam expectationem, inanem, nugacem, animarum corruptricem & demoniacam spem habent: istorum enim omnis inuocatio inutilissima est, qui que istis dijs sacrificium offerunt, vt eos propitios sibi faciant, inanem operam consumunt. Nam qui mortui sunt, & loquendi facultatem sibi dare non possunt, quomodò illi poterunt alij benefacere?

Hæc cum Aquilina diceret, mulieres omnes quæ cum ea loquebantur: Quo. ^{Cap. 4.}
niam,

niam, inquit, deos ipsos negas, & eos euertere vidēris, agē dic: **Quemnam Deum tu colis?** Respondit Aquilina: Ego Deum illum colo, qui cælum, terram, & mare creauit, qui que ab omnibus seculis ijs omnibus benefecit, qui fidem & spem in ipso habuerunt, & adhuc potest benefacere in perpetuum ijs, à quibus inuocatur. Tum mulieres illæ: Et quomodo, inquit, nos audiuimus, à Iudæis interfectum fuisse istum, quem tu Deum dicis? At Aquilina: Omnes qui à morte absorpti fuerant, Deus meus redemit. mors enim ipsi non dominatur. Hic igitur cum opera manuum suarum, hoc est, homines ipsos in multo errore vagantes vidisset, hominem se facere voluit, vt mundi errorem extingueret, & gratiam cum iustitia coniunctam nobis afferret. Dixerunt foeminae illæ: Et quisnam est, quem Crucifixum dicunt? Ille ipse, inquit Aquilina, est omnium Saluator, qui propter suam in homines charitatem, cum vellet omnibus hominibus per aquam & spiritum nouam generationem afferre, Crucem subire & perpeti voluit, vt non solum ijs, qui in terris sunt, salutem conferret, sed eos etiam, qui apud inferos tenebantur, liberaret: omnibusque, eò quod ipse tertio die à mortuis resurrexit, futurum ostendit, vt & ipsi omnes suo tempore à mortuis resurgerent. Tunc illæ: Si hæc beneficia in orbem terrarum, vt tu dicis, ille contulit, quare Iudæi, ex quibus & ipse erat, non vt Deum colunt? Ad hæc Aquilina: Semper, inquit, Iudæorum natio veritatis viam auersata est, cumque ceruice dura & animo obstinato sint, quæ iusta & vera sunt, reiiciunt: quamobrem & eum, qui multis modis in ipsos pie se gesserat, negauerunt, Pilato tradentes, & vt eum in Crucem tollerent, ab ipso flagitantes. Ipse tamen IESVS spontè Crucem illam subiit.

Cap. 5.
Aquilina
defertur a
pud Volu-
sianum.

Dum Aquilina cum illis foeminis hæc loquebatur, Nicodenus quidam ex illo- rum numero, qui erant cum Proconsule, audiuit quæ Aquilina dicebat, & statim ad Volusianum Proconsulem ecurrit, & ait: En, Proconsul, Imperatores ipsi deorum beneficia profitentes, per omnes vrbes edicta miserunt, vt quicumque dijs ipsis non sacrificant, pessimis modis interficiantur. Est in vrbe hac puella, quæ dijs aduersatur, & edictis religiosorum Imperatorum non obedit, sed totam spem suam in homine illo Crucifixo collocauit: quin etiam mulieres alias docet, & ipsas Deorum stabilem & compositam religionem denegare. Adde, quòd & deos ipsos daemones vocat. Hæc cum audisset Proconsul, misit quosdam ex cohorte sua, qui eam comprehenderent. Quam cum renuissent, ad tribunal duxerunt. Tum in eam Proconsul intuens: Tu ne, inquit, es, quæ Imperatorum edictis repugnas, & foeminas alias falsis sermonibus instruis, ne amplius dijs ipsis obediant, sed Crucifixum hominem colant? An ignoras, Imperatores ipsos isti Crucifixo iratos esse, quippe qui iusserunt, poenis quibusdam inuitabilibus & summis cruciatibus illos interfici, qui Iesum colunt? Quamobrem & tu ab illius doctrina discedas, & inuictis dijs nostris congruentes vidimas afferre studeas, ne aliquo modo nos cogamur cruciatibus te subijcere, eò quod dijs ipsis obre- des. Ad hæc Aquilina: Cum, inquit, cruciatibus à te Proconsule subiecta fuero, tunc immortalitatis coronam à Salvatore meo me accepturam expecto, eò quod illum non negem. Quapropter sine mora quæuis tormenta in me ipsam excogites, vt cogno- scas me fide armatam tibi assistere, neque minas tuas extimescere.

Costantia S.
Aquilinae.

Cap. 6.

Tunc dixit Volusianus: Video te ad tribunal meum assistere ætate admodum iuuenili, specie verò & pulchritudine valdè honesta: iraque tuam rationem habeo: nam si tormentis te subijciam, tenera membra tua quamprimùm gladijs destruentur. Quòd si carnificibus meis iussero te cruciari, nullam tuam rationem habebunt: tu vero ætate valdè tenera supplicij male consumpta, vitam finies, neque quicquam tibi prodesse poterit Christianorum Deus, quem colis. Erat beata Aquilina duodeci- mum ætatis annum tunc agens, cum Proconsuli assistebat: quæ respondens: Nolo, inquit, ego, vt misericordia me prosequaris: putans enim te misericordem in me esse, maiori damno me afficis: sed à te peto, vt ferociorem te ostendas, quò ex pati- entia mea cognoscas, eos, qui spem suam in Christo Domino posuerunt, inuictos permanere.

Aquilina
ætas.

Cap. 7.
Colaphis
cæditur.

Hæc cum Volusianus puellam dicentem audiuisset, iussit carnifices ad eam acce- dere, & constanter colaphis illam percutere, & addidit: Vide, Aquilina, num ista tor- mentorum primitiæ tibi suaues & iucundæ videantur. Ad hæc Aquilina: Tu qui- dem, Tyranne, non veritus es iubere colaphis eam cædi, quæ ad imaginem Dei facta est: iraque nec Deus meus tibi parcat in die Iudicij. Tum Volusianus: Ego, inquit, existimo, maximos nostros deos terrarum orbis salutem in manu sua tenere, & in illo

illo altero seculo omnium salutem in sua potestate habituros. Idq; cum dixisset, iussit puellam exui, & subligaculo cinctam, à duobus carnificibus distentam acriter verberari, hæc verba addens: Nonne tu, Aquilina, dixisti futurum, vt Deus tuus in die Iudicij mihi non parcat? Et vbinam ille nunc est, qui mihi non parcat? Veniat, & liberet te de manibus meis. Sed admoneo te, vt vanam istam Christianorum hæresim fugias.

Verberatur acriter.

Tunc iussit carnifices verbera intermittere, & ad Aquilinam conuersus: Agè. inquit, dic mihi, misera: Et quem aliquando cognouisti, aut audiuisti spem habuisse in homine Crucifixo, qui manus meas effugere potuerit? Et quemnam eorum, qui eius fidem secuti sunt, Imperatores viuum reliquerunt? Agè igitur, audi me, & ab infamia ista te remoueas. Ad hæc Aquilina: Num, ô Tyranne ferocissime, tormenta hæc putas me sensisse? Illud velim scias, quotcumque machinas pater tuus diabolus tibi contra me ipsam suggerit, totidem, & longè ijs plura, subsidia mihi à Deo suppeditari. Tunc Volusianus: Nos, inquit, edocti sumus à sapientibus ijs, qui ante nos fuerunt, dijs ipsis immolare: itaque tibi dies aliquot præscribi iubeo, vt interea consilium inuas, num meliorem mentem capiens, dijs cultum offerre, & vitam à nobis, maximos, que honores ab Imperatoribus nostris assequi velis. Ad hæc Aquilina: Quoriam dies mihi præscribis, quibus delibere? Tot, inquit Volusianus, quot ipsa voles, & à me petes. Aquilina autem dixit: Hoc à te peto, vt nullos mihi dies præscribas, quòd ad huius rei consultationem attinet. Ego enim ab ineunte ætate hoc semper cogitans nullum alium Deum inueni, qui possit mihi benefacere, & ad quem confugere oporteat, nisi cælestem illum Deum. Tunc Volusianus: Vana est, vt video, admonitio mea, & frustrà laboravi, cum te admonui. Nequaquam, inquit Aquilina, hæc in re tibi obtinero, itaque ne frustrà labores, sed quicquid excogitari potest, aduersus me inutilem Dei seruam adhibeas, vt rursus te victum esse ostendam, quemadmodum & superioribus tormentis victus es.

Magna tenetæ puellæ sapientia.

Tunc Volusianus dixit: Accendantur subulæ, ita vt ignitæ sint, & per eius aures trāsmitantur. Cum fecissent carnifices, quod iussi fuerant, & subulas ardentis in aures puellæ eò vsque transmiserunt, quoad vel solus ignis vapor eius cerebrum combureret, & per nares effunderet, cumque ipsius cerebrum incenderetur, puella Deum sic precata est: Tu Domine Iesu Christe, qui aluisti me ab adolescentia mea, qui iustitiæ tuæ radijs occultissimas cogitationes meas illuminasti, qui generosa & forti potentia tua me fortem reddidisti, vt contra hostem & aduersarium diabolum pugnarem, qui veram & summam sapientiam tuam omnibus fidelibus tuis impertiuisti, perfice cursum certaminis mei, & virginitalis meæ lampadem inextinctam serua, vt & ego vnà cum quinque illis virginibus ad purissimum thalamum tuum introire, ac te ipsum celebrare possim, qui petitiones meas mihi concessisti.

Cap. 9. Ignitæ subulæ in aures eius desiguntur.

Matth. 29.

Hæc cum precatæ esset, & diutius ferreis & ardentibus subulis combureretur, semimortua facta est, ita vt Proconsul Volusianus illam mortuam esse crediderit. Itaque iussit illinc eam abspoliari, & extra urbem proijci, quippe quæ deos ipsos negauerat, & Imperatores contempserat: ob idque dicebat sepulturæ mandari non debere, sed canibus ipsis escam proijci. Cum verò Aquilina totum diem in via proiecta iacisset, circa medium noctis tempus descendit Angelus Domini, & Aquilinam cum terigisset: Surge, inquit, & esto sana, Volusianumque Proconsulem redarguas, quòd ipse nihil, & eius consilia vana sint. Statim Aquilina incolumis surrexit, & Deum laudans, dicebat: Gratias ago tibi vitæ meæ auctori, qui sanitatem affers, & ab iniquitatibus homines liberas: tu enim es, Domine, qui ante secula fuisti, & in secula permanens es, nec præter te alius est Deus. Illud verò à te supplex peto, vt cum patientiæ brauium consummata fuero, corona tua caput meum circumdes, vt certissimis promissis tuis fruens, vnà cum choro sanctorum tuorum, qui propter te martyrium compleuerunt, hymnos tibi concinam. Tunc illi Dominus respondit: Vade, siæ tibi, sicut tu dixisti. Quo audito, Aquilina valde lætata est. Tunc ab Angelo ducta, venit ad portam urbis: qua statim patefacta, in urbem ipsam est ingressa.

Cap. 10.

Ab Angelo sanatur.

Fuit autem illi dux Angelus, donec ad Volusiani prætorium eam duxit. Qui cum à somno excitatus, illam ante oculos suos stantem vidisset, stupore perculsus est: & statim quosdam vocauit ex ijs, qui in eius prætorio morabantur, dicens: Videte, quænam hæc sit, quæ ante oculos meos consistit. Cumque allatis luminibus, illam vidisset.

Cap. 11.

vidit.

vidissent, dixerunt: Profectò hæc Aquilina est, quam tu canibus escam projici iussisti. Hæc cum audisset Proconsul, iussit illam seruari vsq; ad sequentis diei tempus. Quod cum venisset, iussit illam duci ante tribunal. Eam verò affatus: Tunc, inquit, es Aquilina? Tum illa respondit: Scelertissime homo, & si cordis tui lumen excacatum est à patre tuo diabolo, an & corporeis oculis non vides? Ego sum Aquilina, quæ tibi nunc afflèt, Tum Proconsul manu sua oculos terens, & præ stupore cum paulisper obmutisset, secum dicebat: Si ipsius cerebrum combustum est, & morti subiecta nõ fuit, nullum igitur deinde aliud tormentum ipsam attingere poterit.

Sententia
Volusiani
in eam.

Hæc cum dixisset, sententiam, vt securi percuteretur, talem pronunciauit. Aquilinam pessimæ Christianorum sectæ propugnatricem, natu quidem minorem, sed veneficijs tamen grandem, Imperatorum edictis religiosissimis aduersantem depræhendimus, neque dijs obedientem, neque Imperatoribus assentientem: quam cum multis admonitionibus conati simus ab infania hominis Crucifixi ad iniustorum deorum verissimam cognitionem traducere, non potuimus. Hæc multa tor-

Virtus diuina
ad scribitur
veneficijs.

menta experta quidem fuit, sed veneficijs tamen suis, vt nullis tormentis perturbari posset. Reliquum igitur mihi visum est, ne deorum sacrificia irrideantur, vt hanc extra urbem educam capitali pœna lecti iubeamus. Cum igitur Aquilina educeretur, & carnifex præiret, venit ad eum locum, in quo illam gladio percuti destinatum fuerat. Ibi vnus horæ tempus petijt, vt Deum oraret. Erectis igitur in cælum oculis: Domine, inquit, Deus omnipotens, ago tibi gratias, quòd martyrij mei tempus mihi ostenderis. Laudo te, Deus meus, rerum omnium effectorem, quòd non fecisti, vt frustra stadij mei cursum conficerem. Benedico tibi creator vniuersorum, quòd Tyrannum confudisti, & me ipsam coronasti. Hoc igitur à te supplex peto, vt accipias spiritum meum in pace, vt derelictis terrenis rebus, cælestibus bonis frui possim, & te auctore, immortalitatis coronam recipiam.

Expirat nec
dum cæsa
à carnifice.

Hæc cum precata esset, vox è cælo venit, quæ dixit: Agè, virgo electa, quæ Tyranni fremitum conculcasti, & diaboli stimulos certamine tuo comminuisti, ducemque Volusianum omninò superasti, accipe brauium tibi propositum. In terris labores & grummas pertulisti, in cælis nunc iucunditate perfruaris. Cum hæc vox ad eam delata esset, priusquam carnifex in eius ceruicem gladium iniecisset, beata Christi veri Dei nostri martyr perfecte mortem obiit. Carnifex verò, licet illa spiritum reddidisset, tamen, Proconsule iubente, eius caput abscidit, ex quo pro sanguine lac in terram defluxit. Christiani autem homines cum præstò essent, eius reliquias gemmis præstantiores sustulerunt, & preciosis vnguentis ac linteis nouis inuolutas, in monumento apud urbem Babilon sepelierunt.

Reliquie
eius gemmis
præstantio-
res.

Martyrio autem consummata est beata Aquilina, Imperatore Diocletiano, & Volusiano Proconsule, tertio decimo die mensis Iunij. Est autem eius martyrij locus in vrbe Biblio, vbi vsque ad hodiernum diem multæ curationes hominibus afferuntur, in Christo Iesu Domino nostro: Cui gloria

in secula seculorum, Amen.

DE S. Felicula videat Lector historiam SS. Nerei & Achillei in
mense Maio, die 12.

VITA